Ray Bradbury

MAŞINĂRIA ZBURĂTOARE

În povestirea sa, *Maşinăria zburătoare*, Ray Bradbury ne duce în străvechea Chină, şi, în doar 1500 cuvinte, subliniază clar partea întunecată a *zborului*.
„Iată un om care a făcut o anumită maşinărie – spuse Împăratul – *dar ne întreabă pe noi ce a creat. El singur nu ştie.”*
Bradbury este alegoric, punând o întrebare extrem de simplă:
Înţelegem noi implicaţiile creaţiilor noastre?
Şi, ca o consecinţă a acesteia:
Odată creat ceva, mai poate fi ignorat?

Stephen King

versiunea în limba română

uncris

În AD 400, Împăratul Yuan îşi proteja tronul cu Marele Zid Chinezesc, iar pământurile sale erau verzi şi binecuvântate cu ploi. Sub domnia sa – nici prea fericită, nici prea tristă – poporul se pregătea în pace pentru strânsul recoltelor.

Dimineaţa devreme a primei zile din prima săptămână a celei de a doua luni a noului an, Împăratul Yuan îşi bea ceaiul şi se răcorea cu evantaiul împotriva brizei calde, când un servitor a alergat peste dalele roşii şi albastre din grădină, strigând:

— Oh, Împărate, Împărate, un miracol!

— Da, spuse acesta, aerul este proaspăt în această dimineaţă.

— Nu, nu, un miracol! insistă servitorul, închinându-se.

— Iar acest ceai are un gust foarte bun; cu adevărat miraculos.

— Nu, nu, Majestate.

— Atunci, hai să ghicesc – soarele a răsărit şi urmează o nouă zi. Sau marea e albastră. Acesta e acum cel mai minunat miracol.

— Majestate, un om zboară!

— Ce? şi-a oprit Împăratul evantaiul.

— L-am văzut în aer, un om zboară cu aripi. Am auzit o voce venită din cer şi când m-am uitat în sus, era acolo, un dragon celest cu un om în gură, un dragon din hârtie şi bambus, colorat precum soarele şi iarba!

— E devreme, spuse Împăratul, iar tu tocmai te-ai trezit dintr-un vis.

— Este devreme, dar eu am văzut ce am văzut! Veniţi, şi veţi vedea şi dvs!

— Stai jos, aici, cu mine, spuse Împăratul. Bea puţin ceai. E ceva ciudat, dacă e adevărat, să vezi un om zburând. Trebuie să te gândeşti puţin, până mă pregătesc să văd şi eu.

Băură amândoi ceai.

— Vă rog, spuse în cele din urmă servitorul, veniţi acum sau va pleca.

Împăratul s-a ridicat gânditor.

— Acum poţi să-mi arăţi ce ai văzut.

Au mers în grădină, păşind pe o pajişte de iarbă, peste un mic pod, printr-un pâlc de copaci şi în susul unei mici coline.

— Acolo!

Împăratul a privit spre cer.

Iar în cer, râzând, atât de sus încât abia îl puteai auzi, era un om; şi omul era învăluit în hârtie lucitoare şi beţe de bambus care formau aripi şi o minunată coadă galbenă. Plutea precum cea mai mare pasăre din universul păsărilor, precum un nou dragon pe tărâmul străvechilor dragoni.

Şi – în briza a dimineţii – omul striga către ei:

— Zbor, zbor!

Iar servitorul îi făcu semne cu mâinile:

— Da, da!

Împăratul Yuan a rămas nemişcat. S-a uitat la Marele Zid Chinezesc care se iţea din ceaţa de pe îndepărtatele coline verzi, acest minunat şarpe de piatră care se întindea cu măreţie de-a latul întregii ţări. Minunăţia aceasta de zid l-a apărat de nenumărate ori de hoardele inamice şi a asigurat pacea de foarte mulţi ani. Văzu cum oraşul – înconjurat de un râu, un drum şi o colină – începe să se trezească.

— Spune-mi, i se adresă servitorului, l-a mai văzut cineva pe acest om zburând?

— Eu sunt singurul, Maiestate, a răspuns zâmbind şi fluturând mâna către cer.

Împăratul a rămas cu ochii către înalturi încă un minut, apoi spuse:

— Cheamă-l jos, la mine.

— Hei, vino jos, vino jos! Împăratul doreşte să te vadă! a strigat servitorul, cu mâinile făcute pâlnie la gură.

Pe când omul plutea în briza dimineţii, către pământ, Împăratul arunca priviri în toate direcţiile. A văzut un fermier, care-şi începuse devreme munca pe câmp, uitându-se la cer. Îşi întipări în minte locul unde se afla acesta.

Zburătorul a aterizat într-un foşnet de hârtie şi trosnituri ale beţelor de bambus. Veni mândru către Împărat, stânjenit în mişcări de echipamentul său şi se înclină în faţa bătrânului stăpân.

— Ce-ai făcut? a întrebat Împăratul.

— Am zburat în cer, Maiestate.

— Ce ai făcut? a întrebat din nou Împăratul.

— V-am spus.

— Nu mi-ai spus nimic.

Împăratul a pipăit cu mâna-i subţire hârtia frumoasă şi chila ca de pasăre a maşinăriei. Mirosea plăcut în vânt.

— Nu-i aşa că e frumoasă, Majestate?

— Da, chiar prea frumoasă.

— Este singura din lume, a zâmbit omul. Iar eu sunt inventatorul.

— Singura din lume?

— Pot să jur!

— Cine mai ştie despre asta?

— Nimeni. Nici măcar nevastă-mea, care m-ar fi crezut dus cu pluta. Ea a crezut că fac un zmeu. M-am trezit în toiul nopţii şi m-am dus departe, pe creasta munţilor. Iar când s-a ridicat soarele şi a început să sufle briza, mi-am adunat tot curajul, Maiestate, şi am sărit de pe creastă. Am zburat! Dar nevasta mea nu ştie despre asta.

— Norocul ei, spuse Împăratul. Vino.

S-au întors înapoi în palat. Acum, soarele era sus pe cer, iar mirosul de iarbă era revigorant. Împăratul, servitorul şi zburătorul s-au oprit în grădina uriaşă.

Împăratul a bătut din palme.

— Hei, gărzi!

Acestea au sosit alergând.

— Arestaţi-l pe acest om. Şi chemaţi călăul – a ordonat Împăratul.

— Ce-i asta? a strigat zburătorul, incredul. Ce am făcut?

Începu să se tânguie, iar minunata hârtie a aparatului foşnea.

— Iată-l aici pe omul care a făcut o anumită maşinărie, dar ne întreabă pe noi ce anume a creat. El habar nu are. A simţit doar nevoia de a o crea, fără a şti ce anume face, sau ce poate să facă aceasta.

Călăul a sosit în fugă aducând o secure ascuţită şi lucitoare ca argintul. Stătea pregătit, cu braţele musculoase dezgolite, iar pe faţă avea o mască albă, inexpresivă.

— O clipă, spuse Împăratul.

Se întoarse către o masă din apropiere pe care se afla un mecanism creat de el însuşi. Împăratul a luat micuţa cheie din aur legată la gâtul său. A introdus-o în mecanismul delicat şi a răsucit-o. Apoi a pornit mecanismul.

Acesta reproducea o grădină făcută din metal şi pietre preţioase. Odată pus în mişcare, păsările cântau în micii copaci de metal, lupii umblau prin pădurile miniaturale, iar oameni micuţi se mişcau de ici acolo prin soare şi umbre, făcându-şi vânt cu evantaie miniaturale, ascultând micile păsări de smarald pe lângă nişte izvoare ce şipoteau.

— Nu-i aşa că e minunat? Dacă mă întrebi ce am făcut aici, pot să-ţi răspund foarte clar. Am făcut păsări care cântă, păduri care freamătă, oameni ce umblă prin acestea, bucurându-se de frunziş, umbre şi soare. Asta este ceea ce am făcut.

— Dar... Maiestate! a îndrăznit zburătorul aflat în genunchi, cu lacrimile curgându-i pe obraji. Eu am făcut ceva asemănător! Ceva frumos. Am zburat în briza dimineţii. M-am uitat în jos la toate casele şi grădinile adormite. Am mirosit marea, chiar am şi zărit-o, dincolo de dealuri, de la înălţimea la care mă aflam. Şi am plutit ca o pasăre; oh, nu pot spune ce minunat este acolo sus, în cer, pe aripile vântului, care

mă sufla când ca pe o pană, când ca un evantai; şi mirosul cerului de dimineaţă...! Şi sentimentul de libertate! E Frumuseţe, Majestate, şi asta tot Frumuseţe este!

— Da, spuse trist Împăratul. Ştiu că probabil este adevărat. Pentru că-mi simt inima zburând prin aer alături de tine şi mă întreb: Cum este? Cum se simte? Cum se văd iazurile de sus? Sau palatul cu servitorii mei? Ca furnicile? Şi cum se văd oraşele din depărtări, care încă nu s-au trezit.

— Atunci, cruţă-mă!

— Dar vine o vreme, spuse Împăratul şi mai trist încă, când cineva trebuie să renunţe la puţină frumuseţe dacă asta trebuie pentru a păstra frumuseţea pe care o are deja. Nu mă tem de tine, ci de celălalt.

— Care celălalt?

— De acel om care, văzând ce ai făcut tu, va construi o maşinărie de hârtie lucitoare şi beţe de bambus, ca aceasta. Dar acel om va avea chipul şi inima unui demon, iar frumuseţea va dispare. De acest om mă tem.

— De ce? De ce?

— Cine poate garanta că, într-o zi, un astfel de om nu zbura într-o maşinărie asemănătoare din hârtie şi bambus, aruncând din cer bolovani uriaşi asupra Marelui Zid Chinezesc?

Nimeni nu s-a mişcat şi nu a scos o vorbă.

— Să fie decapitat, a ordonat Împăratul.

Călăul a şuierat securea.

— Ardeţi zmeul şi trupul inventatorului şi îngropaţi-le cenuşa la un loc.

Servitorii s-au retras ca să îndeplinească poruncile.

Împăratul s-a întors către servitorul său personal, care-l văzuse pe om zburând.

— Să-ţi ţii gura. Totul a fost un vis, foarte duios şi minunat. Iar fermierului de pe câmpul din depărtare care a văzut şi el, spune-i că-l voi plăti să creadă că a fost doar un vis. Dacă vreodată se va duce vorba, în următorul ceas, tu şi fermierul veţi muri.

— Sunteţi mărinimos, Majestate.

— Nu, nu mărinimos.

Dincolo de zidul grădinii gărzile ardeau minunata maşinărie din hârtie şi bambus ce miroseau în aerul dimineţii. Vedea fumul negru înălţându-se spre cer.

— Nu, doar foarte confuz şi înfricoşat.

Vedea gărzile săpând o mică groapă în pământ pentru a îngropa cenuşa.

— Ce înseamnă viaţa unui singur om faţă de viaţa a unui milion de oameni? Trebuie să-mi găsesc consolarea în acest gând.

A luat din nou cheia de pe lanţul de la gât şi a pus din nou în funcţiune minunata grădină miniaturală. Apoi a privit ţinutul străjuit de Marele Zid, oraşul liniştit, câmpiile verzi, râurile şi pâraiele. A oftat.

Micuţa grădină şi-a activat delicatul mecanism ascuns şi s-a pus singură în mişcare; oameni micuţi umblau prin pădure, iar printre arborii pitici zburau păsărele mici colorate în albastru şi galben strălucitor şi cântau zburând, zburând, zburând în micul cer albastru.

— Oh, spuse Împăratul închizând ochii, uite-te la păsări, uite-te la păsări!

SFÂRŞIT

